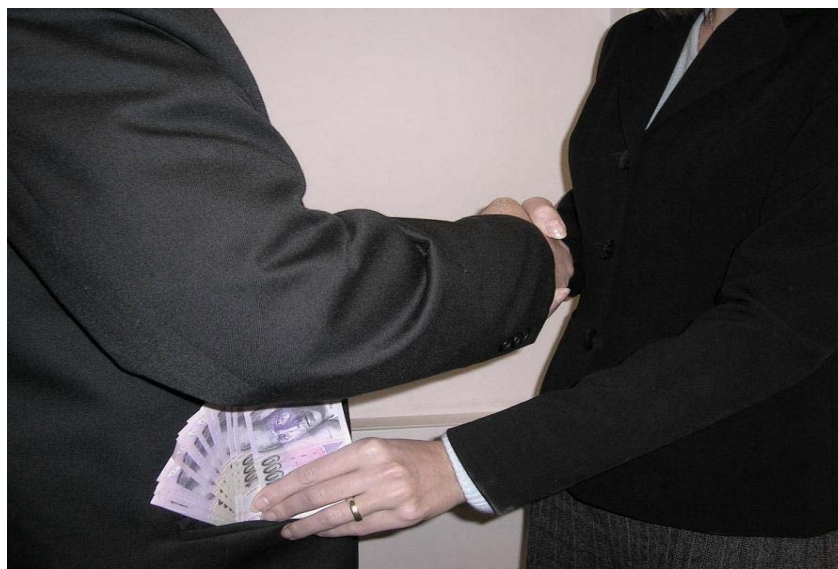

PREVENCIA KORUPCIE

praktická príručka

Obsah

<i>Úvod</i>	3
<i>Ustanovenia Trestného zákona upravujúce korupciu a podplácanie</i>	6
<i>Prijímanie úplatku (pasívna korupcia)</i>	8
<i>Podplácanie (aktívna korupcia)</i>	14
<i>Nepriama korupcia</i>	19
<i>Zodpovednosť v zmysle trestnoprávnej legislatívy</i>	22
<i>Otestujte sa pri riešení rozličných situácií</i>	26
<i>Čo môžete v súčasnosti robiť?</i>	29
<i>Kde je možné oznamovať korupčné trestné činy?</i>	30
<i>Dohovor o boji proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách</i>	31
<i>Revidované odporúčanie Rady o boji proti podplácaniu v medzinárodných obchodných transakciách</i>	40

Úvod

Cieľom tejto príručky je podať základné informácie o tom, aké konanie je v Slovenskej republike považované za korupciu a ako predchádzať korupčnému správaniu sa v obchodných vzťahoch, v styku s verejnými činiteľmi, v zahraničnoobchodnom styku a v styku s predstaviteľmi medzinárodných inštitúcií.

Súčasťou tejto príručky je aj text Dohovoru OECD o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách z roku 1997 a Revidovaného odporúčania Rady OECD z roku 1997.

Základné medzinárodné dokumenty upravujúce problematiku boja proti korupcii

Slovenská republika je zmluvnou stranou všetkých hlavných medzinárodných dokumentov prijatých v oblasti boja proti korupcii. Postupne boli Slovenskou republikou ratifikované a do slovenskej legislatívy implementované

Dohovor o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách (Paríž 17. decembra 1997, ozn. č. 318/1999 Z.z.),

Revidované odporúčanie Rady OECD z roku 1997,

Trestnoprávny dohovor o korupcii (Štrasburg 27. januára 1999, ozn. č. 375/2002 Z.z.),

Dodatkový protokol k Trestnoprávnemu dohovoru o korupcii (Štrasburg 15. mája 2003, ozn. č. 345/2005 Z.z.),

Občianskoprávny dohovor o korupcii (Štrasburg 4. novembra 1999, ozn. č. 370/2003 Z.z.),

Dohovor Organizácie Spojených národov proti korupcii (New York 31. októbra 2003, ozn. č. 434/2006 Z.z.),

Dohovor o boji proti korupcii týkajúcej sa činiteľov Európskych spoločenstiev alebo činiteľov členských štátov Európskej únie (Brusel 26. mája 1997, ozn. č. 42/2006 Z.z.),

Protokol vyhotovený na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii k Dohovoru o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Brusel 27. septembra 1996, ozn. č. 704/2004 Z.z.),

Rámcové rozhodnutie rady o boji proti korupcii v súkromnom sektore (568/2003 SVZ).

Vnútroštátne legislatívne opatrenia a ich dopad

Na základe medzinárodných zmlúv a dohovorov, ktorými je Slovenská republika viazaná a na základe odporúčaní medzinárodných organizácií monitorujúcich ich dodržiavanie, boli v Slovenskej republike v posledných rokoch realizované viaceré legislatívne a inštitucionálne opatrenia.

Legislatívnymi zmenami v trestnej oblasti bol sprísnený postih páchatel'ov korupčných trestných činov. V zákone č. 300/2005 Z.z. (Trestný zákon) boli upresnené skutkové podstaty týchto trestných činov a zaviedla sa definícia pojmu „úplatok“.

Pri odhaľovaní a postihu páchatel'ov majú orgány činné v trestnom konaní možnosť použitia agenta, použitia elektronických zariadení na zaznamenávanie zvuku a obrazu a ďalších zákonných prostriedkov špecifikovaných v zákone č. 301/2005 Z.z. (Trestný poriadok). Osobitnú úlohu zohráva zriadenie Špeciálneho súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry.

Spoločenské a politické dôvody ďalšieho boja proti korupcii

- Korupcia narúša prístup k verejným službám a vedie k nezákonnému obohacovaniu osôb, v dôsledku čoho vzniká napätie v spoločenskej štruktúre.
- Korupcia podkopáva normy práva a vytvára úrodnú pôdu pre organizovaný zločin.
- Korupcia vedie ku všeobecnej strate dôvery vo verejné inštitúcie. Vedie k narastaniu pocitu bezvládia, ľahostajnosti a cynizmu, ktoré ohrozujú základy demokracie.

Ekonomické dôvody

- Korupcia vedie k mrhaniu prostriedkov určených na verejné služby alebo práce (napr. prostredníctvom projektov pre infraštruktúru, ktoré ponúkajú veľa možností pre korupciu).
- Korupcia otriasa dôverou investorov a spôsobuje, že predovšetkým dlhodobé investície sú presmerované niekde inde.

- Korupcia narúša súťaženie, bráni transparentnosti a tak vedie k neefektívnemu prerozdeleniu zdrojov (napr. obchodníci sa neorientujú na ponuku najlepšie a najprimeranejšie ohodnotených produktov, ale radšej na rozvoj a udržanie použiteľných politických kontaktov).
- Korupcia absolútne likviduje ekonomiku, pretože nevyhráva subjekt, ktorý je ekonomicky najzdatnejší, ale subjekt, ktorý neponúka najkvalitnejšie služby a produkty a na svoje aktivity zneužíva korupciu. Dochádza tak k deformácii trhového mechanizmu.

Obchodné dôvody

- Slovenská spoločnosť, ktorá podpláca zahraničného verejného činiteľa, sa dopúšťa skutku, ktorý je trestný aj podľa slovenského práva. Niektoré vlády a medzinárodné organizácie ako aj Svetová banka zverejňuje zoznam spoločností, ktoré sa podieľali na korupcii. Tieto spoločnosti môžu byť vylúčené z verejných služieb a medzinárodných projektov.
- Dobré meno spoločnosti môže byť vážne poškodené v očiach obchodných partnerov a verejnosti, ak sa stane všeobecne známym, že spoločnosť sa podieľala na korupčnom správaní. Trvá roky, kým sa vybuduje dobré meno firmy, avšak jeden korupčný škandál ho môže zničiť.
- Spoločnosť, ktorá podpláca iných, podnecuje korupciu v jej vlastnom okruhu. Osoby, ktoré podplácajú verejných činiteľov v mene spoločnosti môžu byť sami v pokušení zneužiť peniaze pre svoje potreby alebo nechať sa podplatiť.

Ustanovenia Trestného zákona upravujúce korupciu a podplácanie

V Slovenskej republike od 1. januára 2006 nadobudol účinnosť nový Trestný zákon, ktorý vo svojich ustanoveniach obsahuje aj postihy za korupčné trestné činy.

Na úvod je vhodné ozrejmiť najčastejšie používané pojmy úzko súvisiace s korupčnými trestnými činmi:

Úplatkom sa na účely Trestného zákona (§ 131 ods. 3 Trestného zákona) rozumie vec alebo iné plnenie majetkovej či nemajetkovej povahy, na ktoré nie je právny nárok.

Úplatkom je teda neoprávnená výhoda, ktorá spravidla spočíva v priamom majetkovom prospechu - napr. peniaze, cenné papiere, umelecké dielo, šperk, motorové vozidlo, stavebný materiál a pod. Môže však ísť aj o poskytnutie inej výhody - napr. protislužby napr. zabezpečenie prijatia na štúdium na vysokej škole, uprednostnenie v poradovníku pri operácii, zaistenie pracovného miesta a pod.

Vecou všeobecného záujmu sa v zmysle § 131 Trestného zákona rozumie záujem presahujúci rámec individuálnych práv a záujmov jednotlivca, ktorý je dôležitý z hľadiska záujmov spoločnosti.

Obstarávaním veci všeobecného záujmu je predovšetkým rozhodovanie orgánov štátnej moci a verejnej správy - napr. rozhodovanie obecného /mestského/ zastupiteľstva starostu /primátora/ obce /mesta/, colníka, pracovníka daňového úradu, sudcu, prokurátora, policajta, pracovníka obvodného /krajského/ úradu alebo ministerstva a pod.

Vecou všeobecného záujmu je však aj iná činnosť pri uspokojovaní záujmov občanov a právnických osôb - napr. činnosť lekára pri výkone svojho povolania, činnosť poradcu stavebného sporenia, výkon povolania vysokoškolského učiteľa a pod.

Prijatý, sľúbený alebo žiadaný úplatok musí mať vzťah k činnosti, ktorú je možné podradiť pod obstarávanie veci všeobecného záujmu, teda musí mať vzťah k činnosti osoby, ktorá vec všeobecného záujmu obstaráva.

Verejným činiteľom sa na účely Trestného zákona rozumie prezident Slovenskej republiky, poslanec Národnej rady Slovenskej republiky, poslanec Európskeho parlamentu, člen vlády, sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky, sudca, prokurátor alebo iná osoba zastávajúca funkciu v orgáne verejnej moci, príslušník ozbrojených síl, osoba v služobnom pomere, starosta, predseda vyššieho územného celku, poslanec orgánu územnej samosprávy, štátny zamestnanec alebo zamestnanec orgánu štátnej správy, územnej samosprávy alebo iného štátneho orgánu, osoba, ktorá vykonáva pôsobnosť v rámci právnickej osoby, ktorej zákon zveruje právomoc rozhodovať v oblasti verejnej správy, notár, súdny exekútor, člen lesnej stráže, vodnej stráže, rybárskej stráže, poľovnickej stráže, stráže prírody alebo osoba, ktorá má oprávnenie člena stráže prírody, ak sa podieľa na plnení úloh spoločnosti a štátu a používa pritom právomoc, ktorá mu bola v rámci zodpovednosti za plnenie týchto úloh zverená. Pre trestnú zodpovednosť a ochranu verejného činiteľa sa podľa jednotlivých ustanovení tohto zákona vyžaduje, aby trestný čin bol spáchaný v súvislosti s jeho právomocou a zodpovednosťou. Verejným činiteľom je aj sudca alebo úradník medzinárodného súdneho orgánu uznaného Slovenskou republikou alebo funkcionár alebo iný zodpovedný pracovník orgánu činného v trestnom konaní iného štátu, orgánu Európskej únie alebo orgánu vytvoreného spoločne členskými štátmi Európskej únie, ak na území Slovenskej republiky vykonáva úkony trestného konania takého štátu alebo orgánu; pre jeho ochranu sa podľa ustanovení tohto zákona vyžaduje, aby úkony trestného konania vykonával v súlade s medzinárodnou zmluvou alebo so súhlasom orgánov Slovenskej republiky.

Zahraničným verejným činiteľom sa pritom v zmysle § 128 ods. 2 Trestného zákona rozumie osoba, ktorá zastáva funkciu:

a/ v zákonodarnom orgáne, súdnom orgáne alebo v orgáne verejnej správy cudzieho štátu vrátane hlavy štátu, alebo

b/ v právnickej osobe, v ktorej má rozhodujúci vplyv cudzí štát, alebo v medzinárodnej organizácii vytvorenej štátmi alebo inými subjektmi medzinárodného práva verejného,

ak je s výkonom takej funkcie spojená právomoc pri obstarávaní verejných záležitostí a trestný čin bol spáchaný v súvislosti s touto právomocou.

Slovenské trestné právo robí rozdiel medzi aktívnou, pasívnou a nepriamou korupciou.

Prijímanie úplatku (pasívna korupcia)

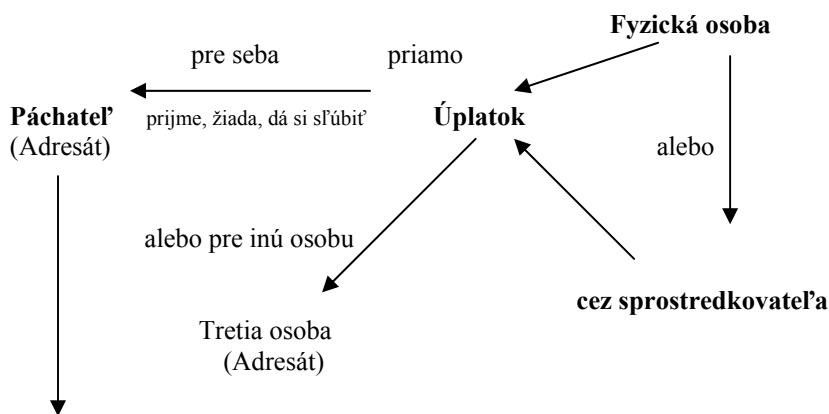
Pasívna korupcia, definovaná v ustanoveniach § 328 až 331 Trestného zákona ako korupcia, spočíva v prijatí, vyžiadaní si alebo akceptovaní prísľubu poskytnutia finančného plnenia alebo inej výhody, a to pre seba alebo pre inú osobu, s cieľom zneužiť svoje profesionálne postavenie a oprávnenia z neho vyplývajúce, na vlastné obohatenie. Akceptant sám vychádza z iniciatívou, aby mu iná osoba poskytla neoprávnené plnenie. Výmenou za to on bude konať, resp. sa konania zdrží tak, aby boli prednostne splnené požiadavky tejto osoby bez ohľadu na to, či na ich splnenie má alebo nemá zákonný nárok.

Akceptant je teda osoba, ktorá zneužije zamestnanie, povolanie, postavenie alebo funkciu, hoci konkrétne plnenie nemusí byť poskytnuté priamo jej. Adresátom plnenia môže byť príbuzný alebo iná osoba spriaznená s akceptantom vyžiadaného, sľúbeného alebo poskytnutého plnenia.

§ 328 Trestného zákona

Podľa § 328 Trestného zákona je páchatel postihnutý vtedy, keď priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo dá si sľúbiť úplatok „aby konal alebo sa zdržal konania tak, že poruší svoje povinnosti vyplývajúce zo zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie (§ 328 ods.1 Trestného zákona), resp. ak spácha taký čin závažnejším spôsobom konania (§ 328 ods. 2 Trestného zákona) alebo ak spácha taký čin vo veľkom rozsahu (§ 328 ods. 3 Trestného zákona).

(Pod pojmom „dôsledok“ je vždy špecifikovaný cieľ t.j. úmysel, ktorý páchatel svojim konaním sledoval.)

Dôsledok

Konanie alebo zdržanie sa konania tak, že páchatel' poruší svoje povinnosti vyplývajúce zo zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie.

Príklad 1 : Vedúci pracovník dodávateľskej firmy si vyžiada peniaze za to, že zariadi, aby firma, v ktorej je zamestnancom, občanovi prednostne inštalovala do bytu merače tepla.

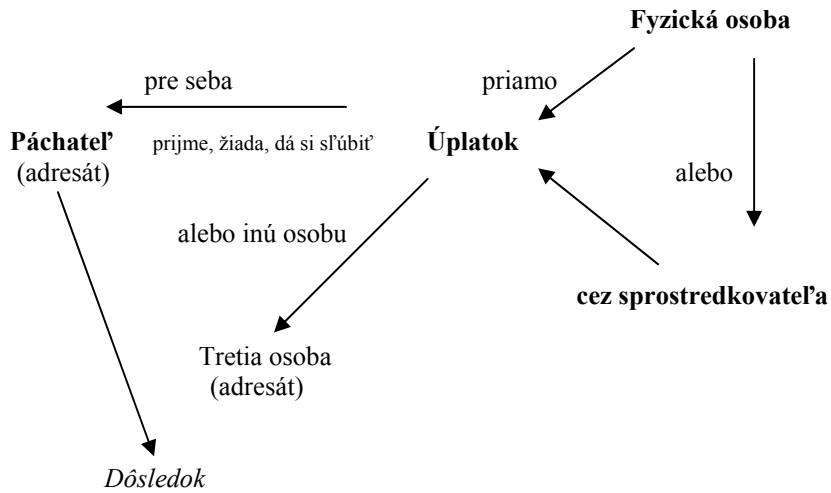
Príklad 2 : Pracovník obchodnej organizácie prijme peniaze za to, že občanovi vyhotoví a dá k dispozícii fingované pokladničné doklady potvrdzujúce nákup stavebného materiálu, ktoré občan chce predložiť stavebnej sporiteľni za účelom nezákonného získania štátnej dotácie.

Príklad 3 : Bankový úradník si nechá sľúbiť lacný kúpeľný pobyt pre svojich rodičov za to, že pri spracovávaní žiadosti občana o poskytnutie úveru nebude od neho vyžadovať splnenie všetkých predpísaných náležitostí.

§ 329 Trestného zákona

Ustanovenie § 329 Trestného zákona postihuje také konanie páchatel'a, ktorý *v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu* priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo dá si sľúbiť úplatok.

Páchateľ sa tohto trestného činu môže dopustiť ako verejný činiteľ (§ 329 ods. 2 trestného zákona) alebo aj vo veľkom rozsahu (§ 329 ods. 3 Trestného zákona).

Dôsledok
 Zneužitie zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie na poskytnutie výhody niektorej osobe **pri obstarávaní veci všeobecného záujmu.**

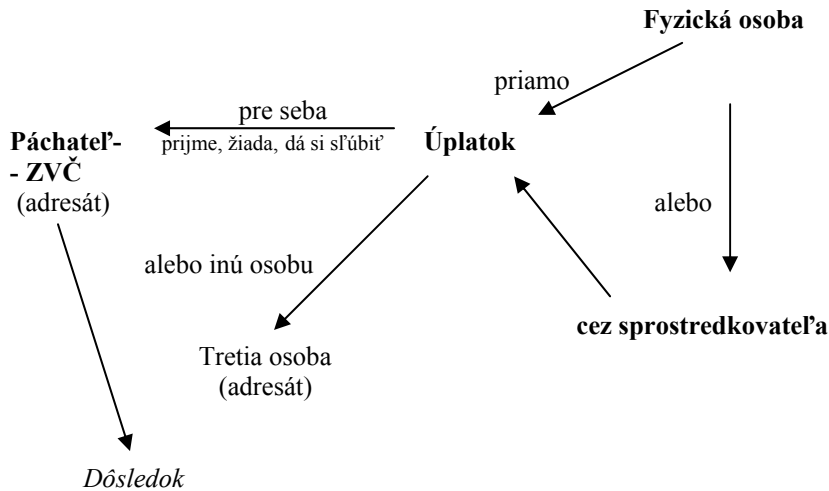
Príklad 1 : Príslušník PZ pri dopravnej kontrole prijme od opitého vodiča peniaze za to, že mu nezadrží vodičský preukaz za jazdu pod vplyvom alkoholu.

Príklad 2 : Vedúci pracovník mestského úradu žiada peniaze od právneho zástupcu podnikateľa za to, že kladne vybaví jeho žiadosť o vydanie povolenia na podnikateľské aktivity.

Príklad 3 : Riaditeľ školy prijme na denné štúdium študentku za to, že jej otec, známy chirurg, mu prisľúbi prednostne zrealizovať operačný zákrok jeho manželky.

§ 330 Trestného zákona

Ustanovenie § 330 Trestného zákona postihuje také konanie páchatel'a, *ktorý ako zahraničný verejný činiteľ (ZVČ)* priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo dá si sľúbiť úplatok v súvislosti s výkonom úradných povinností v úmysle, aby sa získala alebo zachovala neprimeraná výhoda pri realizácii medzinárodného obchodu. Páchatel' môže trestný čin spáchať vo veľkom rozsahu (§ 330 ods. 2 Trestného zákona.

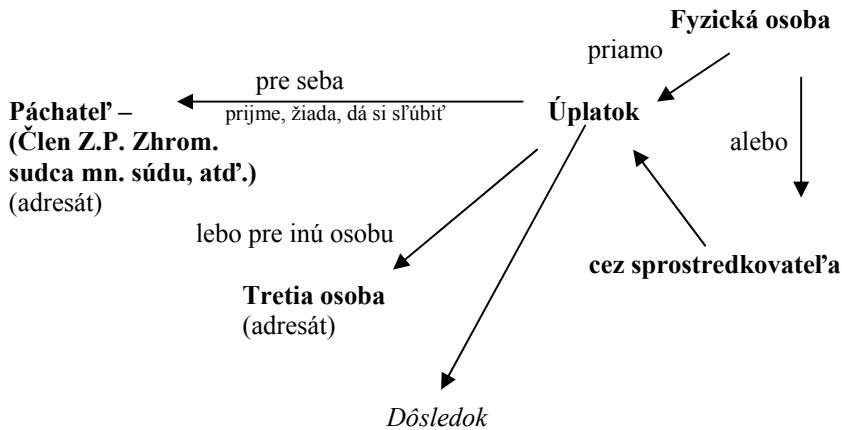
Zneužitie postavenia zahraničného verejného činiteľa pri plnení jeho úradných povinností zamerané na získanie alebo zdržanie neprimeranej výhody v súvislosti s realizáciou zahranično-obchodných vzťahov.

Príklad 1 : Predstavitel' cudzej vlády žiada od zástupcu slovenskej firmy peniaze za to, že vláda jeho krajiny uzatvorí so slovenským podnikateľom zmluvu na dodávku tovaru alebo výrobkov.

Príklad 2 : Vedúci pracovník ministerstva hospodárstva cudzej krajiny žiada cez sprostredkovateľskú firmu etablovanú v tejto krajine od slovenskej firmy peniaze za to, že nezruší obchodnú zmluvu na dodávku slovenského tovaru uzatvorenú v minulosti.

§ 331 Trestného zákona

Podľa § 331 Trestného zákona je postihovaný *špeciálny subjekt* - člen zahraničného parlamentného zhromaždenia, sudca alebo úradník medzinárodného súdneho orgánu uznaného Slovenskou republikou alebo zástupca či zamestnanec medzinárodnej, nadnárodnej, medzivládnej organizácie alebo orgánu, s ktorým je Slovenská republika v zmluvnom vzťahu alebo ako osoba v obdobnej funkcii, ktorý priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo dá si sľúbiť úplatok v súvislosti s výkonom svojej funkcie. Páchateľ sa tohto trestného činu môže dopustiť aj vo veľkom rozsahu (§ 331 ods. 2 Trestného zákona).

Zneužitie postavenia páchatelom pri plnení jeho úradných povinností. Rozsah povinností špeciálneho subjektu je v každom jednom prípade osobitne daný postavením a úlohami, ktoré v rámci svojej misie plní.

Príklad 1 : Člen medzinárodného arbitrážneho dvora žiada peniaze od štatutárneho zástupcu slovenskej obchodnej spoločnosti za to, že pri rozhodovaní obchodného sporu, ktorého účastníkom je slovenská obchodná spoločnosť, rozhodne v prospech tejto spoločnosti.

Príklad 2 : Úradník Európskeho súdu pre ľudské práva prijme peniaze od právneho zástupcu slovenského občana za to, že súd rozhodne v prospech tohto občana v jeho spore so Slovenskou republikou.

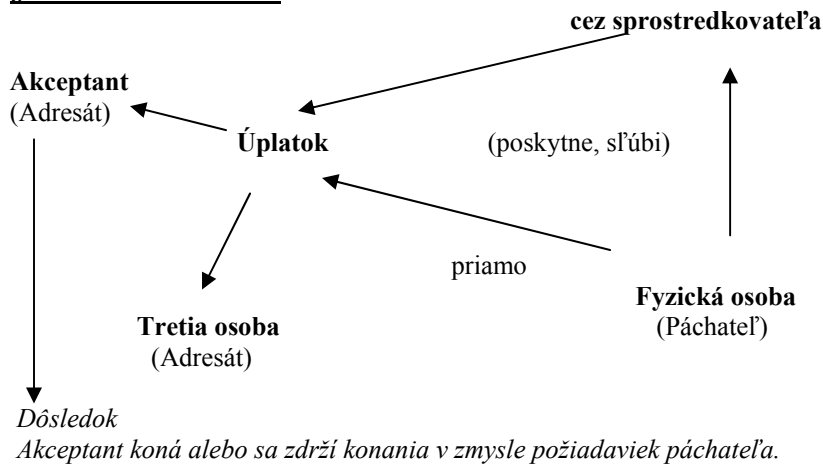
Príklad 3 : Skupina poslancov zahraničného parlamentného zhromaždenia si nechá sľúbiť od slovenských záujmových skupín luxusné dovolenky za to, že budú presadzovať zvolenie kandidáta vyhovujúceho týmto skupinám do medzinárodného kontrolného alebo iného orgánu.

Podplácanie (aktívna korupcia)

Aktívna korupcia, alebo podplácanie podľa § 332 Trestného zákona, je páchaná konaním spočívajúcim v tom, že osoba, priamo alebo cez sprostredkovateľa (čiže cez tretiu osobu) poskytne úplatok alebo ho sľúbi inému, aby konal alebo zdržal sa konania tak, že poruší svoje povinnosti vyplývajúce zo zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, alebo z tohto dôvodu priamo alebo cez sprostredkovateľa poskytne alebo sľúbi úplatok inej osobe“ resp. ak spácha taký čin závažnejším spôsobom konania (§ 332 ods. 2 Trestného zákona) alebo ak spácha taký čin vo veľkom rozsahu (§ 332 ods. 3 Trestného zákona).

Aktívna korupcia spočíva teda v ponúknutí resp. v poskytnutí finančného plnenia alebo inej výhody v očakávaní, že akceptant bude v konkrétnej veci konať alebo sa konania zdrží tak, aby sa splnil cieľ, pre ktorý bol úplatok poskytnutý. Akceptantom v tomto zmysle je osoba, ktorá zneužije zamestnanie, povolanie, postavenie alebo funkciu, hoci konkrétne plnenie nemusí byť poskytnuté priamo jej. Adresátom plnenia môže byť príbuzný alebo iná osoba spriaznená s akceptantom sľúbeného alebo poskytnutého plnenia.

§ 332 Trestného zákona

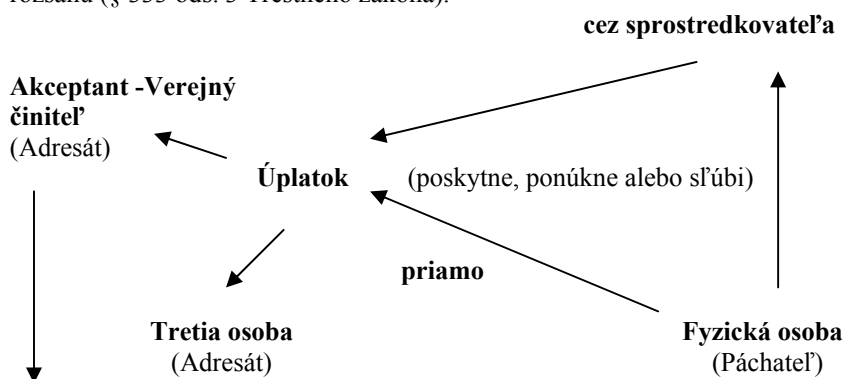
Príklad 1 : Štatutárny zástupca obchodnej spoločnosti A dá peniaze výkonnému riaditeľovi hlavnej dodávateľskej firmy B za to, aby hlavná dodávateľská firma B uzavrela zmluvu na subdodávku s obchodnou spoločnosťou A v rámci obchodných aktivít hlavnej dodávateľskej firmy B.

Príklad 2 : Občan sľúbi peniaze prostredníctvom svojho právneho zástupcu právnomu zástupcovi odporcu v občiansko-právnom spore za to, že právny zástupca odporcu nepodá opravný prostriedok proti rozhodnutiu súdu.

Príklad 3 : Štatutárny zástupca jednej obchodnej spoločnosti za peniaze poskytnuté od ďalšej obchodnej spoločnosti, realizujúcej úzko špecializované opravárenské a dodávateľské služby, predĺži exkluzivitu na poskytovanie týchto služieb nad rámec pôvodne dohodnutého časového a vecného rozsahu.

§ 333 Trestného zákona

Ustanovenie §333 Trestného zákona, postihuje konanie špecifikované v ustanovení § 329 Trestného zákona, ak sa ho dopustí páchatel' v súvislosti *s obstarávaním vecí všeobecného záujmu* (§ 333 odsek 1 Trestného zákona), *závažnejším spôsobom konania* (§ 333 ods. 2 písm. a/ Trestného zákona), prípadne *voči verejnému činiteľovi* (§ 333 ods. 2 písm. b/ Trestného zákona). Takýto trestný čin môže osoba spáchať aj vo veľkom rozsahu (§ 333 ods. 3 Trestného zákona).

Dôsledok

Akceptant (ktorým môže byť aj verejný činiteľ) koná pri obstarávaní vecí všeobecného záujmu zmysle požiadaviek páchatel'a.

Príklad 1 : Vodič motorového vozidla jazdiaci pod vplyvom alkoholu dá pri dopravnej kontrole príslušníkovi PZ peniaze za to, aby mu nezadržal vodičský preukaz.

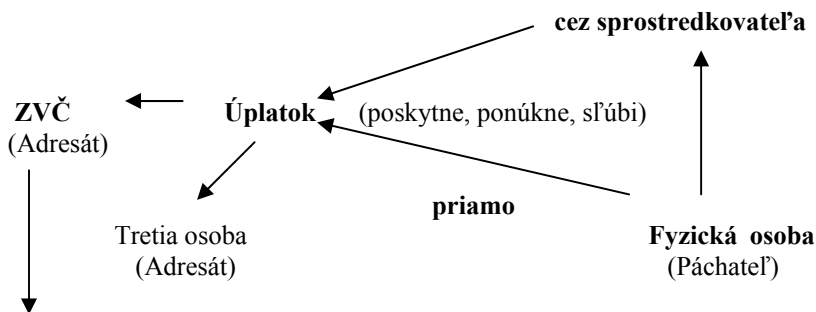
Príklad 2 : Investor dá úplatok vedúcemu pracovníkovi stavebného úradu za to, že tento pracovník vydá investorovi urýchlene stavebné povolenie na výstavbu priemyselného parku.

Príklad 3 : Uchádzač o zamestnanie v rámci prijímacieho konania do pracovného pomeru poskytne peniaze psychológovi vyhodnocujúcemu psychologické testy uchádzača za to, že testy vyhodnotí v prospech uchádzača napriek tomu, že ten v testoch neuspel.

§ 334 Trestného zákona

Ustanovenie § 334 Trestného zákona postihuje páchatel'a v prípade, keď sa konania špecifikovaného v ustanovení § 330 Trestného zákona dopustí voči **zahraničnému verejnemu činiteľovi (ZVČ)**.

Páchatel' môže trestný čin spáchať vo veľkom rozsahu (§ 330 ods. 2 Trestného zákona).

Dôsledok

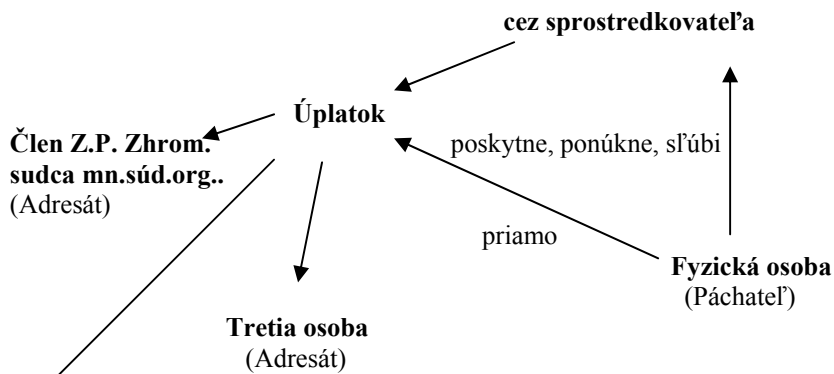
Akceptant(zahraničný verejný činiteľ) koná v zmysle požiadaviek páchatel'a

Príklad 1 : Zástupca slovenskej firmy dá peniaze úradníkovi cudzej vlády za to, aby s ním táto vláda uzatvorila obchodnú zmluvu.

Príklad 2 : Slovenská firma poskytne peniaze cez sprostredkovateľskú firmu, etablovanú v zahraničí, pre vedúceho pracovníka ministerstva hospodárstva cudzej krajiny za to, že nezruší obchodnú zmluvu na dodávku slovenského tovaru uzatvorenú v minulosti.

§ 335 Trestného zákona

Podľa ustanovenia § 335 Trestného zákona je trestné podplácanie **špeciálneho subjektu**, ktorým je člen zahraničného parlamentného zhromaždenia, sudca alebo úradník medzinárodného súdneho orgánu uznaného Slovenskou republikou alebo zástupca či zamestnanec medzinárodnej, nadnárodnej, medzivládnej organizácie alebo orgánu, ktorých je Slovenská republika členom alebo s ktorými je Slovenská republika v zmluvnom vzťahu alebo osoba v obdobnej funkcii, ak je úplatok v súvislosti s jeho funkciou.

Dôsledok

Akceptant (špeciálny subjekt) koná v zmysle požiadaviek páchatel'a

Príklad 1 : Štatutárny zástupca slovenskej obchodnej spoločnosti poskytne členovi medzinárodného arbitrážneho dvora peniaze za to, že pri rozhodovaní obchodného sporu, ktorého účastníkom je slovenská obchodná spoločnosť, súd rozhodne v prospech tejto spoločnosti.

Príklad 2 : Slovenský občan poskytne úradníkovi Európskeho súdu pre ľudské práva peniaze za to, že súd rozhodne v jeho prospech v spore so Slovenskou republikou.

Príklad 3 : Zástupca slovenských lobistických skupín sľúbi luxusné dovolenky skupine poslancov zahraničného parlamentného zhromaždenia za to, že budú presadzovať zvolenie kandidáta vyhovujúceho týmto skupinám do medzinárodného kontrolného alebo iného orgánu.

Nepriama korupcia

§ 336 ods. 1 Tr. zák.

Nepriamej korupcie v zmysle § 336 ods. 1 Trestného zákona sa dopustí páchatel', ktorý priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok za to, že bude svojim vplyvom pôsobiť na výkon právomoci osoby uvedenej :

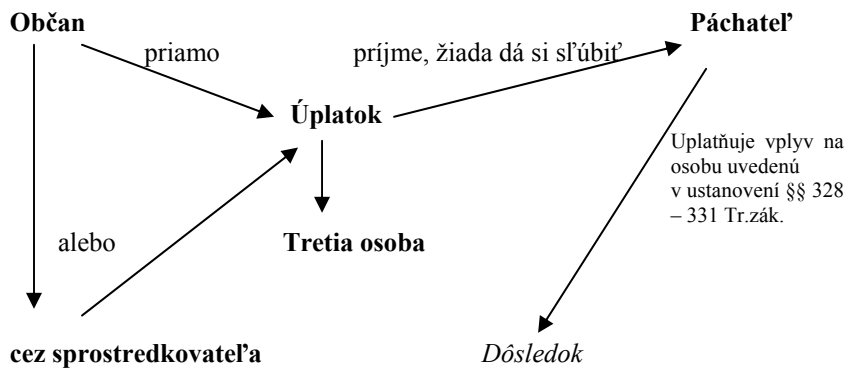
- v § 328 - vplyv na osobu, ktorá má konať alebo sa zdržať konania tak, že poruší svoje povinnosti vyplývajúce zo zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie,

- v § 329 - vplyv na osobu, v ktorej pôsobnosti je obstarávanie veci všeobecného záujmu (môže byť aj v postavení verejného činiteľa),

- v § 330 - vplyv na zahraničného verejného činiteľa,

- v § 331 – vplyv na člena zahraničného parlamentného zhromaždenia, sudcu alebo úradníka medzinárodného súdneho orgánu uznaného Slovenskou republikou, alebo na zástupcu, či zamestnanca medzinárodnej, nadnárodnej, medzivládnej organizácie alebo orgánu, s ktorým je Slovenská republika v zmluvnom vzťahu alebo na osobu v obdobnej funkcii.

V prípade nepriamej korupcie sa jedná o intervenciu páchatel'a u vyššie uvedených osôb.

Dôsledok: Páchatel' uplatní vplyv svojej osoby alebo postavenia na osobu uvedenú v ustanovení §§ 328 – 331 bez toho, aby jej poskytol výhodu plynúcu z úplatku.

Príklad 1 : Poslanec mestského zastupiteľstva prijme od občana peniaze za to, že ovplyvní rozhodnutie mestského zastupiteľstva tak, že mu odpredá lukratívny mestský pozemok na nižšiu cenu než je obvyklá.

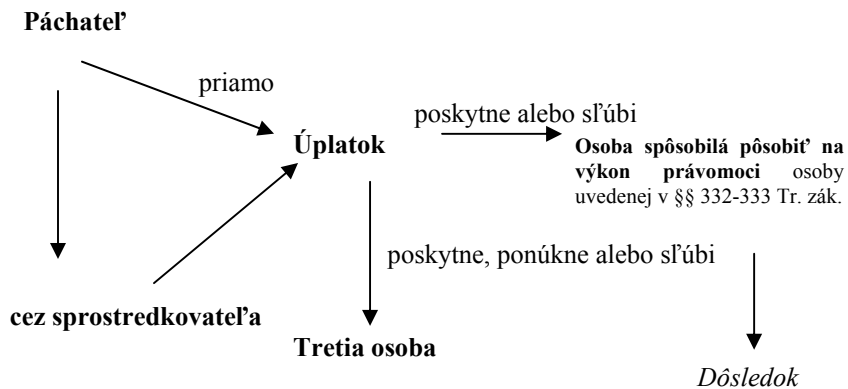
Príklad 2 : Občan A. žiadal peniaze od občana B. pod príslubom, že u známeho sudcu vybaví vydanie rozhodnutia v prospech syna občana B.

§ 336 ods. 2 Trestného zákona

Trestného činu podľa § 336 ods. 2 Trestného zákona sa dopustí ten, kto priamo alebo cez sprostredkovateľa inému poskytne alebo sľúbi úplatok za to, že bude svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci osoby uvedenej

- v § 332 - vplyv na osobu, ktorá má konať alebo sa zdržať konania tak, že poruší svoje povinnosti vyplývajúce zo zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie,

- v § 333 - vplyv na osobu, v ktorej pôsobnosti je obstarávanie vecí všeobecného záujmu (môže byť aj v postavení verejného činiteľa), alebo za to, že tak už urobil, alebo z tohto dôvodu poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inej osobe.

Dôsledok : Prijímateľ úplatku uplatní vplyv svojej osoby alebo postavenia na osobu uvedenú v ustanovení §§ 332 – 333 bez toho, aby jej poskytol výhodu plynúcu z úplatku.

Príklad 1 : Štatutárny zástupca obchodnej spoločnosti poskytne úplatok inej osobe za to, že tá uplatní svoj osobný vplyv na primátora mesta, aby odsúhlasil investičný zámer obchodnej spoločnosti na výstavbu obchodného komplexu v strede mesta.

Príklad 2 : Po skončení verejného obstarávania poskytne majiteľ víťaznej firmy peniaze inej osobe, ktorá v rámci výberového konania svojimi osobnými vzťahmi ku predsedovi resp. členom výberovej komisie v minulosti ovplyvnila rozhodovanie výberovej komisie v prospech víťaznej firmy bez toho, že by im dala podiel z úplatku.

Zodpovednosť v zmysle trestnoprávnej legislatívy

V každej korupčnej veci v Slovenskej republike je trestne zodpovednou výlučne fyzická osoba, za splnenia ďalších zákonných podmienok. Pre trestný čin podplácania zahraničného verejného činiteľa môže byť páchatel', fyzická osoba, odsúdený na trest odňatia slobody na dva až päť rokov. Trestný zákon umožňuje, za splnenia podmienok, aj uloženie peňažného trestu v sume od 5.000,- Sk do 10 miliónov Sk a trest prepadnutia veci, t.j. veci, ktorá plnila funkciu úplatku. Touto vecou môžu byť peniaze v hotovosti, cennosti, cenné papiere a v podstate každá hnutel'ná i nehnuteľná vec resp. hodnota poskytnutej služby.

Trestná zodpovednosť sa môže uplatniť nielen voči predstaviteľom a zamestnancom spoločností – právnických osôb, ale aj voči iným osobám, ktoré spoločnosť zastupujú. Z tejto skutočnosti vyplýva povinnosť členov najvyššieho manažmentu spoločnosti zabezpečiť, aby činnosť svojich podriadených pracovníkov bola v súlade so zákonom a s vnútorným poriadkom spoločnosti.

Na začiatku (Predovšetkým)

Korupcia je jedným z najväčších problémov množstva slovenských podnikateľských subjektov podnikajúcich v zahraničí. V závislosti od oblasti alebo krajiny je viac či menej isté, že vy alebo vaši konkurenti sa stretnete s korupciou. Nebuďte z toho neprijemne prekvapení! Či už ako člen manažmentu, alebo ako zamestnanec, predovšetkým je potrebné si dávať pozor a primerane reagovať. Toto je jediná cesta ako sa efektívne vysporiadať s korupciou.

Informujte sa

Každá protikorupčná stratégia sa začína informáciou. Zistite si, o čom korupcia je, kde vzniká a v akých formách, aké sú riziká a čo s tým môžete robiť. Včasné informácie a poznatky vás môžu ochrániť pred neskorším hlavybolením.

Táto príručka je zameraná na uvedenie do problematiky korupcie celkovo a s osobitným zameraním na korupciu v zahraničných obchodných transakciách. V prípade žiadosti o ďalšie informácie Vám tieto poskytne Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR, Štúrova 2, 812 85

Bratislava a príslušné odbory boja proti korupcii Úradu boja proti korupcii Prezídia PZ Bratislava, ktorých kontaktné adresy a telefónne čísla sú uvedené v ďalšej časti tejto publikácie.

Ak budete chcieť získať viac informácií o medzinárodnom úsilí v boji proti korupcii v medzinárodnom obchode a osobitne o Dohovore OECD o boji proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách, kontaktovať Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR, Ministerstvo spravodlivosti SR alebo Ministerstvo vnútra SR.

Priamo na mieste

Vyhľadajte si informácie o právnom systéme a zákazníkoch v oblasti, kde chcete podnikáť. Poslaním slovenských predstaviteľov v zahraničí (pracovníkov diplomatických misií, atď.) je sledovanie politického, ekonomického a právneho vývoja priamo v konkrétnych krajinách a vybavovanie podnikateľov informáciami o miestnych podmienkach.

Prijat' vhodné opatrenia

Na určitých trhoch a obchodných priestoroch môže byť mimoriadne ťažké nezapojiť sa do korupčných praktík. Preto je najdôležitejšie poznať budúce riziká a prijať príslušné opatrenia.

Forma a rozsah balíčka opatrení proti korupcii sa môžu podstatne meniť. Záleží to na veľkosti vašej spoločnosti, jej štruktúre a na krajinách a oblastiach, v ktorých podnikáte. V menšej spoločnosti, kde všetky záležitosti končia na stole vedúceho, bude dostatočný ďaleko jednoduchší prístup v porovnaní s multinárodnými konglomerátmi s tisíckami zamestnancov vo veľmi rozličných oblastiach.

Pri formulovaní protikorupčnej stratégie by mali byť vzaté do úvahy nasledujúce skutočnosti. Rôzne organizácie, najmä Transparency International v jej zásadách obchodovania a Medzinárodná obchodná komora v Manuáli obchodných činností ponúkajú osobitne formulované návrhy.

Organizačné opatrenia

- Zaistiť transparentnosť obchodných aktivít.
- Zaistiť, aby každý zamestnanec mal presný popis jeho pracovnej náplne a s ňou spojenej zodpovednosti.

- Identifikovať práce a zamestnania, ktoré sú osobitne rizikové vo vzťahu ku korupcii. Obmedziť riziká zavedením dvojitej kontroly a vyžadovaním spolupodpisovej väzby.
- Pridať klauzulu bezúhonnosti do vašich záväzkov (napr. potvrdenia o kontrakte a zamestnanecké zmluvy)

Opatrenia vo vzťahu k zamestnancom/manažmentu

- Oboznámiť zamestnancov s problematikou a následkami korupcie
- Vykonať osobitné školenia zamestnancov, ktorí sú v osobitnom postavení. Rotácia kádrov, resp. rotácia v úrade tiež môže obmedziť riziko korupcie.
- Vytvoriť a doručiť zamestnancom prehľad základných znakov a signálov nasvedčujúcich možnej korupcii
- Zriadiť kontaktné body (kontaktné osoby, poštové schránky, atď.), ktoré môžu zamestnanci využiť na anonymné podanie informácií o možných zdrojoch rizík alebo o podozrení z korupcie a na získanie ďalších informácií
- Platiť svojim zamestnancom primeranú mzdu.

Opatrenia dohľadu

- Aj najlepšie preventívne opatrenia sú neúčinné, ak nie sú dostatočne implementované a kontrolované. Skontrolujte súlad medzi nariadeniami a ustanoveniami upravujúcimi záväzky a účtovníctvo vykonávaním pravidelných inšpekcií a náhodných kontrol.
- Testujte úroveň schopností Vašich zamestnancov zameraných na rozpoznanie rizikových oblastí.
- Systematicky prehodnocujte vznikajúce problémy a prípady podplácania a podľa potreby upravte činnosti vo vašej spoločnosti. Porovnajte úspešné riešenia jednotlivých problémov.

V osobitných prípadoch

Dodatočne získané informácie a preventívne opatrenia vám pomôžu vytvoriť správny prístup k riešeniu situácie v konkrétnych prípadoch. Ak je to potrebné, požiadajte o pomoc. V konečnom dôsledku vy, ako predstaviteľ svojej spoločnosti, ste zodpovedný za jej aktivity a činnosť.

Rozpoznajte signály

V dostatočnom predstihu poskytnite vašim zamestnancom pomocný prehľad aktivít nasvedčujúcich korupčnému správaniu a ako im vhodne čeliť.

Zoznam varovných signálov

Zoznam je nápomocný pre spoločnosti majúci jedného vlastníka na vypíchnutie problémov s korupciou u lokálneho partnera, alebo v zahraničnej administratíve. Ak je prítomný jeden alebo viac signálov, zamestnanci si môžu všimnúť nebezpečenstvo a ohlásiť udalosť. Typické varovné signály sú :

Organizačné postupy

- Nedostatočné administratívne a kontrolné možnosti
- Zle definované authority a zodpovednosti
- Slabo organizovaný vrcholový manažment

Operačné postupy

- Nezrovnalosti a podstatné omeškania v operačných správach
- Závažné, neopodstatnené odklony od operačných plánov
- Anomálie v systéme obstarávania

Finančné postupy

- Netransparentné, zle organizované účtovníctvo a nezrovnalosti vo finančných správach a auditoch
- Výnimočne vysoký rozpočet k plánovaným aktivitám a nevysvetlené zmeny v rozpočte a v účtovných postupoch
- Neobvyklé krátkodobé a dlhodobé platby

Osobné okolnosti

- Nerešpektovanie vnútorných smerníc
- Neprimerané príjmy alebo odmeny
- Životný štýl nad pomery, osobné pôžitky a výhody

Otestujte sa pri riešení rozličných situácií

Môžete si vyskúšať a rozšíriť vaše chápanie korupčného správania sa v nasledujúcich fiktívnych situáciách. Skúste vyhodnotiť rozličné situácie a vyvodiť z nich dôsledky.

Východisková situácia

Ste zahraničný obchodný manažér vašej spoločnosti a chcete uviesť na trh krajiny X nový výrobok. Krajina X umožňuje uvedenie tovarov na trh až potom ako je toto schválené vládou. Schválenie je podmienené vydaním certifikátu bezpečnosti na základe vykonaných laboratórnych testov v krajine X. Proces certifikácie bežne trvá šesť mesiacov až jeden rok.

Východisková právna situácia

Vládny certifikačný úrad je administratívnou zložkou uvedenej krajiny. Testovacie laboratórium je súkromným zariadením, ktoré vykonáva svoju činnosť pre potreby krajiny, na základe príslušnej právnej normy. Zamestnanci certifikačného úradu ako aj testovacieho laboratória sú v takomto ponímaní vecí chápaní ako zahraniční verejní činitelia, aj keď nie možno z pohľadu inštitúcie, pre ktorú pracujú, ale určite áno z pohľadu úloh na plnení ktorých sa podieľajú. Môžu byť teda potencionálnymi adresátmi t.j. príjemcami úplatkov

Rôzne scenáre

(1) Chcete obchodovať s vaším tovarom čo najskôr. Je zrejmé, že konkurenti boli schopní zabezpečiť si certifikát na predaj svojich výrobkov v priebehu niekoľkých týždňov za čo zaplatili približne 100.000,- USD bez toho, aby výrobok bol skutočne otestovaný. Dáte preto pokyn svojim podriadeným pracovníkom, aby testovaciemu laboratóriu urobili podobnú ponuku.

Neoprávnená výhoda za účelom úradnej transakcie – získania certifikátu bezpečnosti výrobku bez predchádzajúcich príslušných skúšok výrobku – bola ponúknutá. V tomto prípade je irelevantné, či testovacie laboratórium prejavilo súhlas že by mohlo byť podplatené podnikateľským subjektom, alebo či peniaze boli v skutočnosti aj poskytnuté – ponuka resp. prísľub sú

postačujúce. Podľa slovenského práva by tento skutok bol kvalifikovaný ako podplácanie

(2) Bola by situácia po právnej stránke hodnotená inak, ak by testovaciemu laboratóriu neboli ponúknuté peniaze v hotovosti, ale riaditeľovi tohto laboratória urobená ponuka umiestniť jeho dieťa na dva roky do známej zahraničnej školy?

Prvým momentom pri hodnotení tejto situácie je skutočnosť, že „neoprávnená výhoda“ môže mať rôznu povahu a podobu. Napríklad môže mať podobu hodnotného vecného daru alebo neúmerného honoráru za formálne vykonané testy. Poskytnutie výhody tretej strane je tiež pokladané za korupciu, hoci aj nepriamu v prípade, ak verejný činiteľ prijme takúto výhodu. Toto je klasický príklad keď osoby profitujúce z korupcie sú členovia rodiny verejného činiteľa.

(3) Bola by situácia po právnej stránke hodnotená inak, ak by ponuka úplatku neprišla zo strany spoločnosti, ale úplatok by žiadalo testovacie laboratórium?

Ak by spoločnosť reagovala kladne na takúto požiadavku testovacieho laboratória, dopustila by sa trestného činu podplácania zahraničného verejného činiteľa.

(4) Bola by situácia z právneho hľadiska hodnotená inak v prípade, že by namiesto obchodnej spoločnosti kontaktujúcej sa priamo s laboratóriom, sa ponúkol miestny partner “vybaviť“ certifikát bezpečnosti za 100.000,-USD?

Tento partner, ktorý nie je členom vašej spoločnosti, sa jednoznačne snaží ovplyvniť pracovníkov testovacieho laboratória, aby spáchali nezákonný skutok. Ak by ste mlčky akceptovali takéto konanie alebo výslovne ho schválili, boli by ste tiež trestne zodpovední.

(5) Bola by situácia z právneho hľadiska hodnotená odlišne za podmienky, že by ste v danom čase nemali v krajine X žiadny výrobok, ktorý by musel podliehať testom bezpečnosti, avšak vzhľadom na budúce potreby, by ste dali svojim zástupcom v tejto krajine príkaz, aby riaditeľovi testovacieho laboratória dali každý rok drahý dar?

Takýto dar by bol pravdepodobne považovaný za neoprávnenú výhodu. Hlavnou otázkou by tu však bol vzťah medzi darom a úradným aktom, ktorého realizácia sa očakáva v budúcnosti. Hodnota a obchodná povaha daru bude tiež hrať úlohu pri posudzovaní, či je toto konanie možné kvalifikovať ako korupciu.

(6) Vašej spoločnosti bol doručený z testovacieho laboratória certifikát vyhotovený bežným spôsobom a za bežných podmienok. Avšak nadobudnutie právoplatnosti certifikátu si vyžaduje niekoľko týždňov a v dôsledku tejto formality nemôžete do stanoveného termínu váš tovar umiestniť na trh. Za účelom urýchlenia záležitosti pošlete príslušným orgánom 10.000,- USD.

Toto je to isté ako zaplatenie peňazí za účelom urýchlenia schvaľovacieho postupu. V dôsledku finančného stimulu budú ostatní žiadatelia so svojimi žiadosťami v poradí odsunutí dozadu a časovo znevýhodnení. Vybavenie ich žiadostí tým pádom potrvá dlhšie, čo im môže spôsobiť obchodné straty. Vaše konanie by bolo preto kvalifikované ako trestný čin.

(7) Bola by situácia hodnotená odlišne v prípade, že jediné čo potrebujete je pečiatka príslušného úradu na certifikát za účelom jeho formálneho potvrdenia a vy zaplatíte príslušnému úradníkovi 10.000,- USD len za to, aby vám túto pečiatku dal?

V tomto prípade je konečné potvrdenie osvedčenia iba formalita. Pripojenie pečiatky na osvedčenie je však administratívny akt upravený zákonom, ktorý nemôže byť viazaný na poskytnutie „všimného“ príslušnému úradníkovi. Ak bola platba realizovaná len preto, aby úradník urobil to, čo je jeho bežnou pracovnou náplňou a povinnosťou, t.j. potvrdiť doklad, na potvrdenie ktorého má obchodná spoločnosť oprávnenie, platba bude kvalifikovaná ako podplácanie (zahraničného verejného činiteľa) podľa § 335 Tr. zák.

Čo môžete v súčasnosti robiť?

Ako postupovať v prípade, keď ste boli požiadaní o úplatok ?

Ustanovenie § 86 ods. 1 písm. f/ Tr. por. o účinnej ľútosti zaručuje beztrestnosť v prípade, ak občan sľúbil dať alebo dal úplatok, pretože bol o to požiadaný. Pre splnenie podmienok na uplatnenie tohto ustanovenia zákon vyžaduje, aby občan

- dal úplatok alebo tento prisľúbil dať len preto, že bol o to požiadaný, a
- o celej udalosti urobil sám, dobrovoľne a bez meškania oznámenie orgánom činným v trestnom konaní, t.j. policajnému orgánu, vyšetrovateľovi alebo prokurátorovi, vojak v činnej službe môže takúto skutočnosť oznámiť svojmu veliteľovi.

V praxi to znamená, že občan, ktorý bol požiadaný o úplatok, by mal postupovať rozvážne. Predovšetkým by nemal dať požadovaný úplatok hneď. Pokiaľ to okolnosti dovoľujú, najlepšou možnosťou je urobiť o korupčnom správaní bezodkladne oznámenie prokurátorovi Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR, prípadne inému prokurátorovi. Oznámenie je tiež možné urobiť pred policajtom Úradu boja proti korupcii Prezídia Policajného zboru, prípadne aj pred iným policajtom. Vojak v činnej službe môže takéto oznámenie urobiť pred svojim nadriadeným. O oznámení je ihneď spísaný záznam obsahujúci všetky základné informácie prednesené oznamovateľom a podniknuté ďalšie kroky v zmysle príslušných ustanovení Trestného poriadku.

Kto má za povinnosť oznamovať korupciu ?

Povinnosť oznamovať korupciu je uložená v ustanovení § 340 ods.1 Tr. zák., ktorý upravuje trestnú zodpovednosť za neoznámenie trestného činu. Podmienkou je, aby sa občan hodnoverným spôsobom dozvedel o tom, že bol spáchaný niektorý z trestných činov korupcie.

Ustanovenie § 341 ods.1 Tr. zák. ukladá povinnosť oznámiť orgánom činným v trestnom konaní prípravu niektorého z trestných činov korupcie.

Za nesplnenie povinností uvedených v ustanovení § 340 a § 341 Tr. zák. je možné uložiť nepodmienečný trest odňatia slobody až na tri roky.

Kde je možné oznamovať korupčné trestné činy ?

Úrad špeciálnej prokuratúry
Generálnej prokuratúry
Slovenskej republiky
Štúrova 2
812 85 Bratislava
Telefón: 033/6903 111

Úrad boja proti korupcii
Prezídium Policajného zboru
Slovenskej republiky
Račianska č. 45
812 72 Bratislava

Sídlo :
Novosvetská č. 8
Bratislava
Telefón : 09610/56 200,
56 201, 56 202

E-mailová adresa :
korupcia@minv.sk

Odbor boja proti korupcii Bratislava

sídlo : Račianska 45
Bratislava
tel.č. 09610/56371

Odbor boja proti korupcii Stred

sídlo : Partizánska cesta 19
Banská Bystrica
tel.č. 096160/6380

Odbor boja proti korupcii Západ

sídlo : Piaristická 2
Nitra
tel.č. 096130/6615

Odbor boja proti korupcii Východ

sídlo : Rastislavova 69
Košice
tel.č. 096190/26090

318/1999 Z.z.
DOHOVOR

**o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov
v medzinárodných obchodných transakciách
prijatý negociačnou konferenciou 21. novembra 1997**

Preambula

Strany,

berúc do úvahy, že podplácanie je jav rozšírený v medzinárodných podnikateľských operáciách vrátane obchodu a investícií, ktorý vyvoláva vážne morálne a politické obavy, podkopáva efektívne riadenie spoločnosti a ekonomický rozvoj a deformuje podmienky medzinárodnej hospodárskej súťaže,

berúc do úvahy, že všetky krajiny nesú zodpovednosť za boj s podplácaním v medzinárodných obchodných transakciách,

zohľadňujúc Revidované odporúčanie C(97)123/FINAL na boj s podplácaním v medzinárodných obchodných transakciách, ktoré prijala Rada Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) 23. mája 1997 a ktoré okrem iného požadovalo účinné opatrenia na odhaľovanie, prevenciu a boj s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v súvislosti s medzinárodnými obchodnými transakciami, najmä takéto podplácanie účinným a koordinovaným spôsobom a v súlade s odsúhlasenými spoločnými zásadami stanovenými v tomto odporúčaní a s princípmi právomoci a ďalšími základnými právnymi princípmi každej krajiny urýchlene zaradiť medzi trestné činy,

vítajúc nedávny vývoj, ktorý posunul dopredu medzinárodné porozumenie a spoluprácu v boji s podplácaním verejných činiteľov vrátane akcií Organizácie Spojených národov, Svetovej banky, Medzinárodného menového fondu, Svetovej obchodnej organizácie, Organizácie amerických štátov, Rady Európy a Európskej únie,

vítajúc úsilie obchodných spoločností, podnikateľských organizácií, odborov, ako aj ďalších mimovládnych organizácií bojovať s podplácaním,

uvedomujúc si úlohu vlád pri prevencii vyžadovania úplatkov od jednotlivcov a podnikov v medzinárodných obchodných transakciách,

uvedomujúc si, že dosiahnutie pokroku v tejto oblasti si vyžaduje nielen úsilie na národnej úrovni, ale aj mnohostrannú spoluprácu, monitorovanie a následný mechanizmus,

uvedomujúc si, že dosiahnutie ekvivalencie medzi opatreniami, ktoré uskutočnia jednotlivé strany, je základným cieľom dohovoru, ktorý vyžaduje, aby sa dohovor ratifikoval bez derogácií majúcich dosah na túto ekvivalenciu,

dohodli sa takto:

Článok 1

Trestný čin podplácania zahraničného verejného činiteľa

1. Každá strana prijme také opatrenia, ktoré sú potrebné na stanovenie, že je trestným činom podľa jej práva, ak ktokoľvek úmyselne ponúkne, sľúbi alebo poskytne nenáležitú peňažnú alebo inú výhodu, či už priamo, alebo cez sprostredkovateľov, zahraničnému verejnému činiteľovi, pre tohto činiteľa alebo pre tretiu stranu, aby tento činiteľ konal alebo sa zdržal konania v súvislosti s výkonom úradných povinností s cieľom získať alebo udržať obchodnú činnosť alebo inú neprimeranú výhodu pri realizácii medzinárodného obchodu.
2. Každá strana prijme akékoľvek opatrenia potrebné na stanovenie, že spolupáchateľstvo vrátane podnecovania, napomáhania a navádzania alebo schvaľovania podplácania zahraničného verejného činiteľa je trestným činom. Pokus o podplatenie zahraničného verejného činiteľa a príprava na podplatenie s cieľom podplatiť zahraničného verejného činiteľa sú trestnými činmi v takej istej miere ako pokus o podplatenie verejného činiteľa danej strany a príprava na podplatenie s cieľom podplatiť verejného činiteľa danej strany.

3. Činy uvedené v odsekoch 1 a 2 sa v ďalšom texte označujú za "podplácanie zahraničného verejného činiteľa".
4. Na účely tohto dohovoru
 - a) "zahraničný verejný činiteľ" znamená každú osobu, ktorá má legislatívnu, správnu alebo súdnu funkciu v cudzej krajine, či už na základe vymenovania, alebo voľby, každú osobu, ktorá vykonáva verejnú funkciu pre cudziu krajinu vrátane výkonu pre verejný orgán alebo verejný podnik, a každého činiteľa alebo zástupcu verejnej medzinárodnej organizácie,
 - b) "zahraničná krajina" zahŕňa všetky úrovne a zložky vlády od celoštátnej po miestnu,
 - c) "konať alebo zdržať sa konania v súvislosti s výkonom úradných povinností" zahŕňa akékoľvek využitie postavenia verejného činiteľa bez ohľadu na to, či patrí do kompetencií zverených tomuto činiteľovi, alebo nie.

Článok 2

Zodpovednosť právnických osôb

Každá strana prijme v súlade so svojimi právnymi princípmi také opatrenia, ktoré sú potrebné na stanovenie právnej zodpovednosti právnických osôb za podplácanie zahraničného verejného činiteľa.

Článok 3

Sankcie

1. Podplácanie zahraničného verejného činiteľa podlieha účinným, úmerným a odradzujúcim trestom za spáchanie trestného činu. Rozsah trestov má byť porovnateľný s tými, ktoré sú uplatniteľné na podplácanie vlastného verejného činiteľa strany, a v prípade fyzických osôb zahŕňa aj odňatie slobody postačujúce na možnosť účinnej vzájomnej právnej pomoci a vydania.

2. Ak podľa právneho systému strany nemožno na právnické osoby uplatniť trestnú zodpovednosť, strana zaručí, že na právnické osoby sa budú za podplácanie zahraničných verejných činiteľov uplatňovať účinné, úmerné a odradzujúce tresty z inej ako trestnoprávnej oblasti vrátane peňažných sankcií.
3. Každá strana prijme také opatrenia, ktoré sú potrebné na zabezpečenie toho, že úplatok a príjmy z podplácania zahraničného verejného činiteľa alebo majetok, ktorého hodnota zodpovedá hodnote takýchto príjmov, podliehajú zaisteniu a konfiškácii alebo že sú uplatniteľné peňažné sankcie s porovnateľným účinkom.
4. Každá strana zváži použitie ďalších občianskoprávných alebo správnych sankcií na osobu, ktorá podlieha sankciám za podplácanie zahraničného verejného činiteľa.

Článok 4 **Právomoc**

1. Každá strana prijme také opatrenia, ktoré sú potrebné na založenie jej právomoci v súvislosti s podplácaním zahraničného verejného činiteľa, ak sa tento čin spácha celkom alebo čiastočne na jej území.
2. Každá strana, ktorá má právomoc trestne stíhať svojich štátnych príslušníkov za činy spáchané v zahraničí, prijme opatrenia potrebné na založenie jej právomoci urobiť tak podľa tých istých zásad aj pri podplácaní zahraničných verejných činiteľov.
3. Ak má v súvislosti s domnelým trestným činom opísaným v tomto dohovore právomoc viac strán, dotknuté strany budú viesť na požiadanie jednej z nich konzultácie s cieľom určiť najvhodnejšiu právomoc na trestné stíhanie.
4. Každá strana preskúma, či jej súčasné zásady právomoci v boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov sú účinné, a ak nie sú účinné, urobí nápravu.

Článok 5

Výkon

Vyšetrovanie a trestné stíhanie podplácania zahraničného verejného činiteľa podlieha uplatniteľným pravidlám a zásadám každej strany. Nesmú ich ovplyvňovať ohľady na národnoekonomické záujmy, potenciálny účinok na vzťahy k iným štátom alebo na totožnosť dotknutých fyzických osôb alebo právnických osôb.

Článok 6

Premlčacia lehota

Každá premlčacia lehota uplatniteľná na trestný čin podplácania zahraničného verejného činiteľa musí poskytnúť primerané časové obdobie na vyšetrovanie a trestné stíhanie tohto trestného činu.

Článok 7

Legalizácia príjmov z nezákonnej činnosti

Každá strana, ktorá stanovila, že podplácanie jej vlastných verejných činiteľov predstavuje východiskový trestný čin na účely uplatnenia jej legislatívy o legalizácii príjmov z nezákonnej činnosti, urobí to isté aj v súvislosti s podplácaním zahraničných verejných činiteľov bez ohľadu na to, kde k podplácaniu došlo.

Článok 8

Účtovníctvo

1. Na účinný boj s podplácaním zahraničných verejných činiteľov urobí každá strana také opatrenia v rámci svojich zákonov a predpisov o vedení účtovných kníh a výkazov, zverejňovaní finančných správ a účtovných a audítorských noriem, ktoré zakazujú zakladanie účtov mimo účtovných kníh, vedenie operácií mimo účtovných kníh alebo neprimerane identifikovaných transakcií, vykazovanie nejestvujúcich výdavkov, zapisovanie záväzkov s nesprávnou identifikáciou ich predmetu, ako aj používanie falošných dokumentov spoločnosťami, ktoré podliehajú týmto zákonom a

predpisom, s cieľom podplatiť zahraničného verejného činiteľa alebo zatajiť takéto úplatkárstvo.

2. Každá strana zabezpečí účinné, úmerné a odradzujúce občianskoprávne, správne alebo trestnoprávne postihy za takéto opomenutie alebo falšovanie v súvislosti s knihami, výkazmi, účtami a finančnými správami takých spoločností.

Článok 9 **Vzájomná právna pomoc**

1. Každá strana v čo najväčšom rozsahu, ktorý umožňujú jej zákony, príslušné zmluvy a úpravy, poskytne druhej strane pohotovú a účinnú právnu pomoc na účely vyšetrovania a trestného konania, ktoré začala strana, týkajúcich sa činov patriacich do rámca tohto dohovoru, a konania mimo trestnoprávnej oblasti, ktoré začala strana proti právnickej osobe, patriaceho do rámca tohto dohovoru. Žiadaná strana musí bezodkladne oboznámiť žiadajúcu stranu so všetkými ďalšími informáciami alebo dokumentmi, ktoré sú potrebné na podloženie žiadosti o pomoc, a tam, kde sa to požaduje, o stave a výsledku žiadosti o pomoc.
2. Tam, kde strana podmieňuje vzájomnú právnu pomoc existenciou obojstrannej trestnosti, obojstranná trestnosť je daná, ak trestný čin, pre ktorý sa žiada o právnu pomoc, je v rámci tohto dohovoru.
3. Strana nesmie odmietnuť poskytnutie vzájomnej právnej pomoci v trestných veciach v rámci tohto dohovoru z dôvodu bankového tajomstva.

Článok 10 **Vydávanie**

1. Podplácanie zahraničného verejného činiteľa sa chápe ako čin zahrnutý medzi činy podliehajúce vydávaniu podľa zákonov strán a zmlúv o vydávaní medzi nimi.

2. Ak strana, ktorá podmieňuje vydávanie existenciou zmluvy o vydávaní, dostane žiadosť o vydanie od strany, s ktorou nemá zmluvu o vydávaní, môže považovať tento dohovor za právny základ na vydanie v súvislosti s podplácaním zahraničného verejného činiteľa.
3. Každá strana urobí akékoľvek opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby mohla buď vydávať svojich štátnych príslušníkov, alebo trestne stíhať svojich štátnych príslušníkov za podplácanie zahraničného verejného činiteľa. Strana, ktorá odmietne žiadosť o vydanie osoby za podplácanie zahraničného verejného činiteľa len z toho dôvodu, že táto osoba je jej štátnym príslušníkom, postúpi prípad na účely trestného stíhania svojim kompetentným orgánom.
4. Vydávanie pre podplácanie zahraničného verejného činiteľa podlieha podmienkam stanoveným v domácich zákonoch a uplatniteľných zmluvách a úpravách každej strany. Tam, kde strana podmieňuje vydanie existenciou obojstrannej trestnosti, táto podmienka sa považuje za splnenú, ak čin, pre ktorý sa vydanie žiada, nachádza sa v článku 1 tohto dohovoru.

Článok 11 **Zodpovedné orgány**

Na účely článku 4 ods. 3 o konzultáciách, článku 9 o vzájomnej právnej pomoci a článku 10 o vydávaní každá strana oznámi generálnemu tajomníkovi OECD orgán alebo orgány zodpovedné za vyhotovovanie a prijímanie žiadostí, ktoré budú slúžiť ako komunikačný kanál v týchto veciach pre stranu bez toho, aby boli dotknuté iné úpravy medzi stranami.

Článok 12 **Monitorovanie a následný mechanizmus**

Strany budú spolupracovať pri realizácii programu systematického následného mechanizmu na monitorovanie a podporovanie úplnej implementácie tohto dohovoru. Ak sa na základe konsenzu strán nerozhodne inak, uvedené sa uskutoční v rámci Pracovnej skupiny OECD pre úplatkárstvo v medzinárodných obchodných transakciách a podľa jej mandátu

alebo v rámci a podľa mandátu každého nástupcu v tejto funkcii; strany znášajú náklady na program v súlade s pravidlami uplatniteľnými na tento orgán.

Článok 13

Podpísanie a pristúpenie

1. Tento dohovor je otvorený na podpis členom OECD a jej nečlenom, ktorí sa stali alebo boli pozvaní, aby sa stali plnoprávnymi účastníkmi Pracovnej skupiny OECD pre úplatkárstvo v medzinárodných obchodných transakciách až do nadobudnutia jeho účinnosti.
2. Po nadobudnutí platnosti bude tento dohovor otvorený na pristúpenie ktoréhokoľvek nesignatára, ktorý je členom OECD alebo sa stal plnoprávnym účastníkom Pracovnej skupiny OECD pre úplatkárstvo v medzinárodných obchodných transakciách, alebo každého nástupcu v tejto funkcii.

Článok 14

Ratifikácia a uchovávanie

1. Tento dohovor podlieha prijatiu, schváleniu alebo ratifikácii signatármi v súlade s ich príslušnými zákonmi.
2. Listiny o prijatí, schválení, ratifikácii alebo pristúpení sa ukladajú u generálneho tajomníka OECD, ktorý vykonáva funkciu depozitára tohto dohovoru.

Článok 15

Nadobudnutie platnosti

1. Tento dohovor nadobudne platnosť šesťdesiaty deň po dátume, ku ktorému päť krajín spomedzi desiatich krajín s najväčším vývozným podielom uvedených v dokumente DAFPE/BME/BR(97)18, ktoré spolu predstavujú najmenej šesťdesiat percent kombinovaného celkového vývozu týchto desiatich krajín, uložilo svoje listiny o prijatí, schválení alebo ratifikácii. Tento dohovor nadobudne

platnosť pre každý štát, ktorý uloží svoje listiny po takomto nadobudnutí platnosti, šesťdesiaty deň po uložení jeho listín.

2. Ak dohovor nenadobudne platnosť podľa odseku 1 do 31. decembra 1998, každý štát, ktorý uložil svoje ratifikačné listiny, môže vyhlásiť u depozitára svoju pripravenosť uznať nadobudnutie platnosti tohto dohovoru podľa tohto odseku. Dohovor nadobudne platnosť pre taký štát šesťdesiaty deň po dátume, ku ktorému sa uložili také vyhlásenia najmenej od dvoch štátov. Pre každý štát, ktorý uloží svoje vyhlásenie po takomto nadobudnutí platnosti, nadobudne dohovor platnosť šesťdesiaty deň po dátume uloženia.

Článok 16 **Zmeny a doplnky**

Každá strana môže navrhnúť zmeny a doplnky k tomuto dohovoru. Navrhovaná zmena či doplnok sa predkladajú depozitárovi, ktorý ich oznámi ostatným stranám najmenej šesťdesiat dní pred zvolaním stretnutia strán na posúdenie navrhovaných zmien a doplnkov. Zmena či doplnok prijatý na základe súhlasu strán alebo iným spôsobom, ktorý môžu strany určiť súhlasom, nadobudne platnosť po šesťdesiatich dňoch od uloženia listín všetkých strán o ratifikácii, prijatí alebo schválení, alebo za iných okolností, ktoré môžu strany špecifikovať, v čase prijatia zmeny či doplnku.

Článok 17 **Odstúpenie**

Strana môže od dohovoru odstúpiť tak, že predloží písomné oznámenie depozitárovi. Také odstúpenie nadobudne platnosť po jednom roku od dátumu prijatia oznámenia. Spolupráca medzi stranami a štátom, ktorý odstúpil, bude po odstúpení pokračovať vo všetkých veciach žiadostí o pomoc a vydanie, ktoré sa podali pred dátumom platnosti odstúpenia a zostali ešte nedoriešené.

**REVIDOVANÉ ODPORÚČANIE RADY O BOJI PROTI
PODPLÁCANIU
V MEDZINÁRODNÝCH OBCHODNÝCH TRANSAKCIÁCH
prijaté Radou dňa 23. mája 1997**

RADA,

so zreteľom na čl. 3 a čl. 5 písm. a) a b) dohovoru o Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj zo 14. decembra 1960,

berúc do úvahy, že podplácanie je jav rozšírený v medzinárodných podnikateľských operáciách vrátane obchodu a investícií, ktorý vyvoláva vážne morálne a politické obavy a deformuje podmienky medzinárodnej hospodárskej súťaže,

berúc do úvahy, že všetky krajiny nesú zodpovednosť za boj s podplácaním v medzinárodných obchodných transakciách,

berúc do úvahy, že podniky by sa mali zdržať podplácania verejných činiteľov a nositeľov verejných funkcií, ako sa uvádza v Smerniciach OECD pre nadnárodné podniky,

berúc do úvahy pokrok dosiahnutý pri uplatňovaní pôvodného odporúčania Rady o podplácaní v medzinárodných obchodných transakciách, prijatého dňa 27. mája 1994 C(94)75/FINAL, a súvisiaceho Odporúčania o odpočítateľnosti úplatkov pre zahraničných verejných činiteľov z daňového základu prijatého dňa 11. apríla 1996 C(96)27/FINAL, ako aj Odporúčania týkajúceho sa protikorupčných návrhov na obstarávanie v prípade dvojstrannej pomoci, ktoré podporil Výbor pre rozvojovú pomoc na schôdzke na vysokej úrovni dňa 7. mája 1996,

vítajúc nedávny vývoj, ktorý posunul dopredu medzinárodné porozumenie a spoluprácu v súvislosti s podplácaním v obchodných transakciách vrátane akcii Organizácie Spojených národov, Rady Európy, Európskej únie a Organizácie amerických štátov,

so zreteľom na záväzok účinným a koordinovaným spôsobom zaradiť podplácanie zahraničných verejných činiteľov medzi trestné činy, ktorý prijala Rada na svojom zasadnutí na ministerskej úrovni v máji 1996,

konštatujúc, že vhodným nástrojom na urýchlené zaradenie tohto trestného činu je medzinárodný dohovor v súlade s odsúhlasenými spoločnými znakmi stanovenými v prílohe,

berúc do úvahy konsenzus dosiahnutý v súvislosti s opatreniami, ktoré by sa mali prijať na uplatňovanie odporúčania z roku 1994, najmä pokiaľ ide o spôsoby a medzinárodné nástroje zamerané na uľahčenie zaradenia podplácania zahraničných verejných činiteľov medzi trestné činy a týkajúce sa odpočítateľnosti úplatkov pre zahraničných verejných činiteľov z daňového základu, požiadaviek na účtovníctvo, vonkajšieho auditu a vnútornej kontroly v podniku, a pravidiel a predpisov upravujúcich verejné obstarávanie,

uvedomujúc si, že dosiahnutie pokroku v tejto oblasti si vyžaduje nielen úsilie jednotlivých krajín, ale aj mnohostrannú spoluprácu, monitorovanie a následný mechanizmus;

Všeobecné ustanovenia

I. **ODPORÚČA**, aby členské štáty prijali účinné opatrenia s cieľom odradiť, zamedziť a potláčať podplácanie zahraničných verejných činiteľov v súvislosti s medzinárodnými obchodnými transakciami,

II. **ODPORÚČA**, aby každý členský štát preskúmal ďalej uvedené oblasti a v súlade so svojimi s princípmi právomoci a ďalšími základnými právnymi princípmi prijal konkrétne a zmysluplné kroky na dosiahnutie tohto cieľa:

- i) trestnú legislatívu a jej uplatňovanie v súlade s časťou III a prílohou k tomuto odporúčaniam,
- ii) daňovú legislatívu, predpisy a prax s cieľom odstrániť každú nepriamu podporu podplácania v súlade s časťou IV,
- iii) podnikové a firemné účtovníctvo, požiadavky na vonkajší audit a vnútornú kontrolu a prax v tejto oblasti v súlade s časťou V,
- iv) bankové, finančné a ďalšie relevantné ustanovenia s cieľom zabezpečiť riadnu evidenciu a jej prístupnosť na účely inšpekcie a vyšetrovania,
- v) verejné dotácie, licencie, zmluvy na štátne objednávky alebo ďalšie verejné výhody s cieľom umožniť vo vhodných prípadoch odoprenie výhod ako sankciu za podplácanie, ako aj štátne objednávky a obstarávanie pomoci v súlade s časťou VI,

- vi) občianske, obchodné a správne zákonníky a iné predpisy s cieľom zabezpečiť, aby sa toto podplácanie považovalo za nezákonné,
- vii) medzinárodnú spoluprácu pri vyšetrovaní a v iných právnych konaniach v súlade s časťou VII.

Zaradenie podplácania zahraničných verejných činiteľov medzi trestné činy

III. **ODPORÚČA**, aby členské štáty účinným a koordinovaným spôsobom zaradili podplácanie zahraničných verejných činiteľov medzi trestné činy takým spôsobom, že do 1. apríla 1998 predložia svojim zákonodarným orgánom návrhy v súlade s odsúhlasenými spoločnými znakmi ustanovenými v prílohe a budú sa usilovať o ich prijatie do konca roku 1998.

ROZHODLA, aby sa s týmto cieľom urýchlene začali rokovania o medzinárodnom dohovore o zaradení podplácania medzi trestné činy v súlade s odsúhlasenými spoločnými znakmi, ktorý by mal byť otvorený na podpis do konca roku 1997 s cieľom nadobudnúť účinnosť do dvanástich mesiacov od uvedeného termínu.

Odpočítateľnosť z daňového základu

IV. **VYZÝVA** členské štáty, aby urýchlene implementovali odporúčanie z roku 1996 v tomto znení: „aby členské štáty, kde nie je zakázané odpočítat úplatky pre zahraničných verejných činiteľov z daňového základu, prehodnotili takéto zaobchádzanie s cieľom odoprieť tento odpočet. Tomuto opatreniu môže napomôcť trend k posudzovaniu podplácania zahraničných činiteľov ako nezákonného činu.“

Požiadavky na účtovníctvo, vonkajší audit a vnútorná kontrola podnikov

V. **ODPORÚČA**, aby členské štáty prijali potrebné kroky na zosúladenie zákonov, pravidiel a praktík súvisiacich s požiadavkami na účtovníctvo, vonkajším auditom a vnútornými kontrolami podnikov s ďalej uvedenými zásadami, a na ich plné využívanie s cieľom zamedziť a odhaľovať podplácanie zahraničných verejných činiteľov v medzinárodnom obchode.

- A. Primerané požiadavky na účtovníctvo
- i) Členské štáty by mali od podnikov vyžadovať, aby viedli primeranú evidenciu o výške prijatých a vynaložených peňažných prostriedkov s určením účelu príjmov a výdavkov. Podnikom by sa malo zakázať viesť operácie mimo účtovných kníh alebo zakladať účty mimo účtovných kníh.
 - ii) Členské štáty by mali od podnikov vyžadovať, aby vo svojich finančných výkazoch v plnom rozsahu uvádzali nepredvídané hmotné záväzky.
 - iii) Členské štáty by mali ukladať primerané sankcie za účtovné opomenutia, falšovanie a podvody.

B. Nezávislý vonkajší audit

- i) Členské štáty by mali posúdiť primeranosť požiadaviek na uskutočňovanie vonkajšieho auditu.
- ii) Členské štáty a stavovské združenia by mali uplatňovať primerané normy na zabezpečenie nezávislosti vonkajších audítorov, ktorá im pomôže uskutočňovať objektívne hodnotenie účtov podniku, finančných výkazov a vnútorných kontrol.
- iii) Členské štáty by mali vyžadovať, aby audítor, ktorý zistí známky možného nezákonného činu podplácania, toto zistenie oznámil vedeniu a primerane aj monitorovacím orgánom podniku.
- iv) Členské štáty by mali zväziť zavedenie povinnosti audítorov oznamovať známky možného nezákonného činu podplácania kompetentným orgánom.

C. Vnútorné kontroly podniku

- i) Členské štáty by mali povzbudzovať vypracúvanie a zavádzanie primeraných vnútorných kontrol podniku, vrátane noriem správania sa.
- ii) Členské štáty by mali vedenie podnikov povzbudzovať k zaradeniu informácií o programoch vnútornej kontroly, vrátane programov prispievajúcich k zamedzeniu podplácania, do výročných správ.

- iii) Členské štáty by mali podporovať zriaďovanie monitorovacích orgánov nezávislých od vedenia podniku, ako sú kontrolné výbory správnych rád alebo dozorných rád.
- iv) Členské štáty by mali podniky povzbudiť k tomu, aby vytvorili kanály na oznamovanie a na ochranu osôb, ktoré nie sú ochotné porušovať profesijné normy alebo etiku z dôvodu pokynov alebo tlaku ich hierarchických nadriadených.

Verejné obstarávanie

VI. ODPORÚČA:

- i) Členské štáty by mali podporovať úsilie Svetovej obchodnej organizácie o vypracovanie dohody o transparentnosti vládneho obstarávania.
- ii) Zákony a iné právne predpisy členských štátov by mali orgánom umožniť vylúčiť zo súťaže o verejné objednávky podniky, ktorým bolo dokázané podplácanie zahraničných verejných činiteľov v rozpore s vnútroštátnymi právnymi predpismi členského štátu, a pokiaľ členský štát ukladá sankcie v oblasti verejného obstarávania podnikom, ktorým bolo dokázané podplácanie domácich verejných činiteľov, tieto sankcie by sa mali v rovnakom rozsahu uplatňovať aj v prípade podplácania zahraničných verejných činiteľov.¹
- iii) V súlade s odporúčaním Výboru pre rozvojovú pomoc by členské štáty mali požadovať, aby sa pri obstarávaní financovanom z dvojstrannej pomoci uplatňovali protikorupčné ustanovenia, podporovať riadne uplatňovanie protikorupčných ustanovení v medzinárodných rozvojových inštitúciách, a v rámci každej rozvojovej spolupráce úzko spolupracovať s rozvojovými partnermi s cieľom bojovať proti korupcii.²

¹ Systémy členských štátov na ukladanie sankcií za podplácanie vlastných činiteľov sa líšia v závislosti od toho, či je rozhodnutie o podplácaní založené na usvedčení z trestného činu, obžalobe alebo správnom konaní, avšak v každom prípade je založené na vecných dôkazoch.

² Tento odsek obsahuje súhrn odporúčania Výboru pre rozvojovú pomoc, ktoré je adresované len členom výboru, a adresuje ho všetkým členským štátom OECD a prípadne aj nečlenským krajinám, ktoré pristúpia k tomuto odporúčaníu.

Medzinárodná spolupráca

VII. **ODPORÚČA**, aby členské štáty s cieľom bojovať proti podplácaniu v medzinárodných obchodných transakciách prijali v súlade so svojimi s princípmi právomoci a ďalšími základnými právnymi princípmi tieto opatrenia:

- i) konzultovali a inak spolupracovali s príslušnými orgánmi v ostatných krajinách pri vyšetrowaní a v iných právnych konaniach týkajúcich sa konkrétnych prípadov takéhoto podplácania s využitím takých prostriedkov, ako je poskytovanie informácií (spontánne alebo na požiadanie), poskytovanie dôkazov a vydávanie,
- ii) v plnom rozsahu využili existujúce dohody a mechanizmy na vzájomnú medzinárodnú právnu pomoc a tam, kde je to potrebné, prijali nové dohody alebo mechanizmy za týmto účelom,
- iii) zabezpečili, aby ich vnútroštátna legislatíva poskytovala potrebný základ pre takúto spoluprácu, najmä v súlade s odsekom 8 prílohy.

Následný a inštitucionálny mechanizmus

VIII. **UKLADÁ** Výboru pre medzinárodné investície a nadnárodné podniky, aby prostredníctvom svojej pracovnej skupiny pre podplácanie v medzinárodných obchodných transakciách uplatňoval program systematického následného sledovania s cieľom monitorovať a podporovať úplnú implementáciu tohto odporúčania, primerane aj v spolupráci s Výborom pre fiškálne záležitosti, Výborom pre rozvojovú pomoc a ďalšími orgánmi OECD. Toto následné sledovanie sa bude vzťahovať najmä na:

- i) prijímanie oznámení a ďalších informácií predkladaných členskými štátmi,
- ii) pravidelné preverovanie krokov prijímaných členskými štátmi na uplatňovanie odporúčania a primerane aj predkladanie návrhov s cieľom pomôcť členským štátom pri jeho uplatňovaní; toto preverovanie sa bude zakladať na týchto doplnkových systémoch:
 - na systéme sebahodnotenia, v ktorom sa odpovede členských štátov získané prostredníctvom dotazníka použijú ako základ na vyhodnotenie uplatňovania odporúčania,

- na systéme vzájomného hodnotenia, kde pracovná skupina pre podplácanie postupne preskúma každý členský štát na základe správy, ktorá poskytne objektívne hodnotenie pokroku členského štátu pri uplatňovaní odporúčania,
- iii) posudzovanie konkrétnych otázok súvisiacich s podplácaním v medzinárodných obchodných transakciách,
- iv) posudzovanie realizovateľnosti rozšírenia záberu činnosti OECD v rámci boja proti medzinárodnému podplácaniu o podplácanie v súkromnom sektore a podplácanie zahraničných činiteľov aj z iného dôvodu než je získanie alebo udržanie si obchodnej činnosti,
- v) poskytovanie pravidelných informácií verejnosti o jeho činnosti a aktivitách a o uplatňovaní odporúčania.

IX. **BERIE NA VEDOMIE** povinnosť členských štátov úzko spolupracovať v tomto následnom programe v súlade s článkom 3 Dohovoru o OECD.

X. **UKLADÁ** Výboru pre medzinárodné investície a nadnárodné podniky, aby preskúmal uplatňovanie časti III a v spolupráci s Výborom pre fiškálne záležitosti časť IV tohto odporúčania, a aby podal správu ministrom na jar 1998, Rade po prvom pravidelnom preverení a následne podľa potreby, a aby prehodnotil toto revidované odporúčanie do troch rokov od jeho prijatia.

Spolupráca s nečlenskými krajinami

XI. **VYZÝVA** nečlenské štáty, aby dodržiavali odporúčanie a aby sa zúčastňovali na každom inštitucionálnom následnom alebo implementačnom mechanizme.

XII. **UKLADÁ** Výboru pre medzinárodné investície a nadnárodné podniky, aby prostredníctvom svojej pracovnej skupiny pre podplácanie vytvoril fórum pre konzultácie s krajinami, ktoré ešte nepristúpili, s cieľom podporiť širšiu účasť na odporúčaní a jeho následnom sledovaní.

Vzťahy s medzinárodnými vládnyimi a mimovládnyimi organizáciami

XIII. **VYZÝVA** Výbor pre medzinárodné investície a nadnárodné podniky, aby prostredníctvom svojej pracovnej skupiny pre podplácanie

konzultoval s medzinárodnými organizáciami a medzinárodnými finančnými inštitúciami pôsobiacimi v oblasti boja proti podplácaniu v medzinárodných obchodných transakciách a spolupracoval s nimi, a aby pravidelne konzultoval s mimovládnymi organizáciami a predstaviteľmi podnikateľskej komunity pôsobiacimi v tejto oblasti.

PRÍLOHA

Odsúhlasené spoločné znaky v trestnej legislatíve a súvisiace konanie

- 1) *Znaky trestného činu aktívneho úplatkárstva*
 - i) *Podplácaním* sa rozumie príslub poskytnutia akejkoľvek nenáležitej platby alebo iných výhod, či už priamo alebo cez sprostredkovateľa verejnému činiteľovi, pre tohto činiteľa alebo pre tretiu stranu, aby konal alebo sa zdržal konania v súvislosti s výkonom úradných povinností s cieľom získať alebo udržať obchodnú činnosť.
 - ii) *Zahraničným verejným činiteľom* sa rozumie každá osoba, ktorá má legislatívnu, správnu alebo súdnu funkciu v cudzej krajine alebo v medzinárodnej organizácii, či už na základe vymenovania, alebo voľby, alebo každá osoba, ktorá vykonáva verejnú funkciu alebo úlohu v cudzej krajine.
 - iii) *Ponúkajúcim* sa rozumie každá osoba konajúca vo svojom mene alebo v mene ktorejkoľvek inej fyzickej alebo právnickej osoby.
- 2) *Vedľajšie znaky alebo trestné činy*

Všeobecné pojmy trestného práva štátu vedúceho trestné stíhanie, ako je pokus, spolupáchateľstvo a/alebo sprisahanie sa uznávajú ako pojmy vzťahujúce sa na trestný čin podplácania zahraničného verejného činiteľa.
- 3) *Zdôvodnenie a obhajoba*

Podplácanie zahraničných verejných činiteľov s cieľom získať alebo udržať si obchodnú činnosť je trestným činom bez ohľadu na

hodnotu alebo výsledok úplatku, alebo jeho vnímanie podľa miestnych zvyklostí, alebo tolerovanie podplácania miestnymi orgánmi.

4) *Právomoc*

Právomoc v súvislosti s trestným činom podplácania zahraničných verejných činiteľov by mala byť založená v každom prípade, keď sa trestný čin celkom alebo čiastočne spácha na území štátu vedúceho trestné stíhanie. Územný základ právomoci by sa mal vykladať v širokom zmysle slova tak, aby nebolo nevyhnutné rozsiahle fyzické prepojenie na čin podplácania.

Každý štát, ktorý má právomoc trestne stíhať svojich štátnych príslušníkov za činy spáchané v zahraničí, prijme opatrenia potrebné na založenie jeho právomoci urobiť tak podľa tých istých zásad aj pri podplácaní zahraničných verejných činiteľov.

Štáty, ktoré nevedú trestné stíhanie na základe princípu štátnej príslušnosti, by mali byť pripravené vydať svojich štátnych príslušníkov v súvislosti s podplácaním zahraničných verejných činiteľov.

Každá strana preskúma, či jej súčasné zásady právomoci v boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov sú účinné, a ak nie sú účinné, prijme primerané kroky na nápravu.

5) *Sankcie*

Podplácanie zahraničného verejného činiteľa podlieha účinným, úmerným a odradzujúcim postihom za spáchanie trestného činu, ktoré sú postačujúce na možnosť účinnej vzájomnej právnej pomoci a vydania, porovnateľný s tými, ktoré sú uplatniteľné na podplácanie vlastného verejného činiteľa.

Pre všetky právnické osoby sa má ustanoviť peňažný alebo iný občianskoprávny, správny či trestnoprávny postih s prihliadnutím na výšku úplatku a ziskov odvodených z transakcie získanej prostredníctvom úplatku.

Malo by sa ustanoviť prepadnutie alebo konfiškácia nástrojov a výhod z úplatku a ziskov odvodených z transakcií získaných

prostredníctvom úplatku, alebo by sa mali uložiť porovnateľné pokuty alebo odškodné.

6) *Výkon*

Vzhľadom na závažnosť trestného činu podplácania zahraničných verejných činiteľov by prokurátori mali nezávisle uplatňovať svoje právo na voľnú úvahu, vychádzajúc z odborných dôvodov. Nesmú ich ovplyvňovať ohľady na národnoekonomické záujmy, podpora dobrých politických vzťahov alebo totožnosť obete.

Sťažnosti obetí by príslušné orgány mali seriózne prešetriť.

Premlčacia lehota by mala byť dostatočne dlhá na riešenie tohto zložitého trestného činu.

Národné vlády by mali orgánom prokuratúry poskytnúť dostatočné zdroje s cieľom umožniť účinné trestné stíhanie podplácania zahraničných verejných činiteľov.

7) *Súvisiace ustanovenia (trestné aj netrestné)*

- Požiadavky na účtovníctvo, evidenciu a zverejňovanie

S cieľom účinne bojovať proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov by štáty mali uplatňovať primerané sankcie aj proti účtovným opomenutiam, falšovaniu a podvodom.

- Legalizácia príjmov z nezákonnej činnosti

Podplácanie zahraničných verejných činiteľov by sa malo ustanoviť ako predikatívny trestný čin na účely legislatívy o legalizácii príjmov z nezákonnej činnosti, ak podplácanie vlastného verejného činiteľa je predikatívnym trestným činom legalizácie príjmov z nezákonnej činnosti bez ohľadu na to, kde k podplácaniu došlo.

8) *Medzinárodná spolupráca*

Účinná vzájomná právna pomoc má zásadný význam z hľadiska schopnosti viesť vyšetrovanie a získať dôkazy s cieľom trestne stíhať prípady podplácania zahraničných verejných činiteľov.

Prijatím zákonov ustanovujúcich trestnosť podplácania zahraničných verejných činiteľov by sa mali odstrániť prekážky k vzájomnej právnej pomoci, ktoré vyplývajú z požiadaviek obojstrannej trestnosti.

Štáty by svoje zákony o vzájomnej právnej pomoci mali navrhnuť tak, aby umožňovali spoluprácu so štátmi vyšetrujúcimi prípady podplácania zahraničných verejných činiteľov, dokonca vrátane tretích štátov (štát ponúkajúceho; štát, kde došlo k činu) a štátov uplatňujúcich odlišné typy legislatívy o trestnosti činov, s cieľom postihovať takéto prípady.

Mali by sa preskúmať a uplatniť spôsoby na zvýšenie účinnosti vzájomnej právnej pomoci.